

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kannatamme esitettyä ehdotusta siitä, että törkeään eläinsuojelurikokseen syylistynyt henkilö olisi aina määrättävä eläintenpitokieltoon ilman nykyisen kaltaista poikkeusmahdollisuutta. Pidämme myönteisenä, että perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen perusteella eläintenpitokielto on jatkossa määrättävä pääsääntöisesti. Tämä vastaa nykyistä paremmin lainsäätäjän tarkoitusta.

Katsomme, että törkeään eläinsuojelurikokseen tuomitun kohdalla eläintenpitokielto tulisi nähdäksemme aina määrätä pysyväksi. Kuten arviomuistiossa on todettu, törkeässä eläinsuojelurikossäännöksessä tarkoitetut teot ovat laadultaan erittäin törkeitä ja osoittavat tekijässään yleensä vakavaa piittaamattomuutta eläimen hyvinvoinnista.

Nähdäksemme eläintenpitokiellon tulisi lähtökohtaisesti koskea kaikkia eläinlajeja. Poikkeus tähän tulisi erikseen perustella eläinten hyvinvoinnin kannalta tarpeelliseksi. Törkeän eläinsuojelurikoksen kohdalla eläintenpitokiellon tulisi poikkeuksetta koskea kaikkia eläinlajeja.

Kannatamme esitettyä ehdotusta eläintenpitokiellon vähimmäiskeston pidentämisestä.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Jatkovalmistelussa tulisi olla tarkastella, miten eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevia olosuhteita arvioidaan.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kannatamme esitettyä ehdotusta muuttaa eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikkoa siten, että siitä voi seurata vankeusrangaistus. Rangaistusasteikon muuttamisen lisäksi olisi tärkeää tehostaa eläintenpitokiellon noudattamisen valvontaa resursointia lisäämällä.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että rikosoikeudellisten seuraamusten tiukentaminen voi luoda vaikutelman eläinsuojelun paranemisesta, vaikka rakenteelliset ongelmat säilyvät ennallaan. Lisäksi rikosoikeuden jälkikäteinen luonne ei tuo oikeutta rikoksen kohteeksi joutuneille eläimille, jotka ovat monesti jo kuolleet ennen prosessin alkamista. Rikoslainsäädännön kehittäminen ei siten voi merkittävästi parantaa eläinten suojelua, ellei samalla puututa ongelmien rakenteellisiin juurisyihin.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Rikoslainsäädännön kiristyksiä voidaan pitää oikeasuuntaisena, mutta yksinään riittämättömänä keinona eläinten suojelun parantamiseksi. Tämä johtuu siitä, että rikoslailla ei voida puuttua eläinten aseman ja kohtelun taustalla vaikuttaviin rakenteellisiin ongelmiin. Eläimet ovat ihmiseen nähden oikeudellisesti alisteisessa asemassa: niitä voidaan käyttää hyödykkeinä, vahingoittaa ja tappaa lähes minkä tahansa ihmisen intressin vuoksi. Lainsäädäntö ei aseta eläinten käytölle määrällisiä rajoja eikä mahdollista sen arviointia, onko käyttö perusteltua tai välttämätöntä. Ongelma tiivistyy oikeusjärjestelmän rakenteeseen: perustuslaissa suojataan ihmisen elinkeinovapautta ja omaisuudensuojaa, siinä missä eläinten suojelu on pyritty toteuttamaan tavallisen lain tasolla. Oikeushierarkia sekä perustuslain etusijasäännökset eivät mahdollista eläinten etujen tosiasiallista huomioimista.

Rikosoikeudellisten seuraamusten tiukentaminen voi luoda vaikutelman eläinsuojelun paranemisesta, vaikka rakenteelliset ongelmat säilyvät ennallaan. Lisäksi rikosoikeuden jälkikäteinen luonne ei tuo oikeutta rikoksen kohteeksi joutuneille eläimille, jotka ovat monesti jo kuolleet ennen prosessin alkamista. Rikoslainsäädännön kehittäminen ei siten voi merkittävästi parantaa eläinten suojelua, ellei samalla puututa ongelmien rakenteellisiin juurisyihin. Kiinnitämme huomiota siihen,

että nyt ehdotetussa sääntelyssä ei oteta kantaa siihen, mitä eläintenpitokieltoon asetetun henkilön pitämälle eläimelle tapahtuu. Nykyinen järjestelmä, jossa eläin voidaan lopettaa ilman eläinlääketieteellistä syytä, ei kykene toteuttamaan hyvinvointilain tavoitteita ja tarkoitusta.

Eläinten oikeudellisen aseman heikkous näkyy myös prosessioikeudellisena ongelmana. Tällä hetkellä rikosprosessissa eläimellä ei ole asianosaiskelpoisuutta tai edustajaa tuomioistuimessa. Syyttäjän tehtävänä on rikosvastuun toteutuminen, ei eläimen edustaminen – tämä ilmenee jo siitä, etteivät syyttäjät suuressa osassa tapauksia vaadi eläintenpitokiellon määräämistä, kuten arviomuistiossakin on esitetty. Eläimen etua ei näin ollen rikosprosessissa valvo kukaan.

Siksi lakiin tulisi sisällyttää säännös eläinten asianosaiskelpoisuudesta ja oikeudesta lailliseen edustajaan. Eläimen puhevaltaa voisi käyttää sen omistaja silloin, kun omistajan ja eläimen edut eivät ole ristiriidassa. Mikäli edut ovat ristiriidassa – esimerkiksi tilanteessa, jossa omistajaa epäillään eläimen kaltoinkohtelusta – edustajana voisi toimia viranomaisen hyväksymä ja nimeämä, kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö. Tällaisiksi vaatimuksiksi tulisi säätää esimerkiksi oikeustieteellinen koulutus sekä perehtyneisyys ja kokemus eläinoikeudesta. Laillisella edustajalla tulisi olla oikeus tulla kuulluksi eläimen oikeutta tai etua koskevassa asiassa ja valittaa päätöksestä eläimen puolesta. Asianosaiskelpoisuudestakaan säätäminen ei yksinään poista eläinsuojelun rakenteellisia ongelmia. Tästä näkökulmasta keskeinen ratkaisu olisi vahvistaa eläinten oikeudellista asemaa tunnustamalla eläinten intressit perustuslaissa.

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Turkki Anna
Suomen eläinoikeusjuristit ry